

Láng Zsolt

JACK LONDON KUTYÁJA

Tulajdonképpen ott kezdődik, amikor elparancsolta őket a kutya mellől. Azzal érvelt, hogy sietniük kell, de ez csak kifogás volt. Azelőtt legalább fél órát keringtek parkolóhelyet keresve. Ha valóban siettek volna, azonnal befordulnak a parkolóházba. Így szép lassan, szinte lépésben háromszor vagy négyszer körbeautózták, végül mégis ráfanyalodtak. A negyedik emeleten akadt üres hely, a 4L szektorban, amit úgy jegyeztek meg, hogy négyen vannak, és egyiküknek L-lel kezdődik a neve. Lifttel mentek le, mert túlságosan néptelennek tartották az utca fölött átvezető üveg folyosót. A parkoló kijáratánál még perceket ügyetlenkedtek, nem tudva, hogyan ejthető meg az a bizonyos „validation”, ami nélkül az óránkénti parkolás ötven centtel drágább. Végül, miután mindenféle résbe bedugva a jegyet, sikerült felrészeltetni a parkolóház őrét, megtudták, hogy valamelyik erre hivatott vendéglőben kell lepecsételtetniük a jegyet, és máris érvénybe lép a kedvezmény.

Miközben ők ketten ott szerencsétlenkedtek, a gyerekek a pálmafa tövében üldögélő homeless-szel barátkoztak össze. Ruházata amúgy kifogástalannak tűnt, bár túl színes, mondhatni rockzenészes volt, kék virágmintás ing, sárga mellény. Fésületlen haja is sárgás volt. Vékony, eltorzult hangon beszélt, a szavakat nem kimondta, hanem kipréselte magából, mint aki most tanul beszélni. Megrökönyödve nézték, hogy a gyerekek milyen oldottan társalognak vele. Ők egyetlen szavát nem értették. A gyerekeket természetesen az sem zavarta, hogy orrfacsaróan búzlótt. Elvárásolva álltak előtte, mutogatták neki a zsebükből előszedett kincseket, és lelkesen bólogattak, amikor az alak a mellette álló gyerekkocsiból, a púpozottan felhalmozott ruhadarabok és takarók alól előkotorta a sajátjait. Üveg- és porceláncserepeket mutogatott, széttört palackok, tányérok, csészék féltényérnyi darabjait. A kisebbik gyerek egy ilyenért még a kétarcú lego-nindzsáját is elcserélte volna. De az alak nem akart cserélni. A gyerekek ekkor felfedezték a kutyát. Négy pici lábát előrenyújtva aludt a kocsi előtt. Mindketten elfordultak az üvegcserepestől, és letérdeltek a kutya mellé. A kicsi lehasalt, és fejét oldalra fordítva kérdezte: can I pet you? Ekkor szólt rájuk az apa, fojtott hangon közölve velük, nem simogathatják meg, azonnal indulniuk kell,

vagyis: mooost. A gyerekek egy darabig még morgolódtak, de miután átvágtak a síneken, és meglátták a kikötőben álló hajót, a birtoklás új lendületével rohantak előre.

A fényes kék égbolt előtt vakítóan ragyogott a Potomac. Ezért autóztak át Ouklandbe.

A jegyirodában alacsony, fölöttébb vidám bácsika, alig magasabb a nagyobbik gyerekénél, akkurátusan ellenőrizte az interneten vásárolt jegyeket, majd beindította a kazettás videolejátszót, hogy megnézhessek a hajóról készült ismertetőfilmet. A gyerekek az első perc után megunták a fekete-fehér képkockákat, jobban érdekelte őket a tévét tartó fémállvány alatti tolószék. Hasonlóval közlekedett a harminckettedik amerikai elnök, Franklin Delano Roosevelt is, közölte a kis ismertetőtábla. Vékony porréteg fedte a szék karfáját, a kerekek hajtóperemét és a bambusznádszálakból font ülőkét. Közelebről jól látszottak az ülőke bolyhain megtelepedett porszemek, mint miniatűr madarak, belepték a bohólysort.

A filmet egyedül az apa nézte végig. Megtudta, hogy az Úszó Fehérháznak nevezett jachtot Roosevelt elnök halála után, mivel Truman, a következő elnök, kansasi farmergyerek lévén, iszonyodott a víztől, eladták. Több gazdája volt, többek között Elvis Presley, tőle került adományként egy gyermekórház tulajdonába. A filmen az adományozás ünnepi aktusát is megmutatták, amely a kórház igazgatójának kislányos puszijában jut csúcspontjára, Elvis bal orcájára leheli, és háromszor megismétli, hogy egyetlen fotós se maradjon le róla. Végül nem tudni, hogyan, a hajó Barbadosnál zátonyra futott, és elsüllyedt. Mondhatni, a sírból emelte ki az ouklandi nyugdíjasklub keretében létrehozott Potomac Társaság, amely huszonötezer dollárért megvásárolta, és miután összekalapozta a rendbetételéhez szükséges két és fél milliót, kívül-belül helyreállította, attól kezdve pedig múzeumként működteti.

Brian vagyok, lépett elő egy másik törpe bácsi, és átkísérte őket a hajóra, ahol további részletekkel szolgált. Elmesélte, hogy amikor Roosevelt használta, ötvenen szolgáltak rajta, a háború alatt egy gépágyút is elhelyeztek a fedélzeten, ahhoz hatfős személyzet járt, így aztán a matrózok csak úgy fértek a kabinjukban, ha a szolgálatban lévők ébredéskor összecsomagolták holmijukat, és a tengerészcsákót beszuszakolták a széles vasszekrénybe. Brian elsőnek az olajszagú motorházba vitte le őket. Az apa élvezte, a gyerekek fintonogtak. A motorház után a rádiósfülke következett, itt olvastak be Roosevelt a Japánnak szóló hadüzenetet. Ezután átmentek az elnöki szalonba, és Brian felszólítására kipróbálták a foteleket. Ha kérdést tettek

fel neki, készségesen homlokára tolta napszemüvegét, amely barna madzaggal volt a nyakába akasztva, aztán megdicsérve a kérdezőt, „i's a great question”, bólogatva válaszolt, bár mint a nagyothallók, soha nem a konkrét kérdésre. Milyen sebességgel tud menni?, kérdezte a nagyobbik gyerek, jött a válasz: négy mentőcsónakjában negyvennyolc utas fér el, ezenkívül van még egy sűrített levegővel pillanatok alatt felfúvódó gumitutaj, amely többtucatnyi embert elbír. Van fogdája is, hova zárták be a rendetlenkedő matrózokat?, kérdezte az apa, és szólt a felelet: a hajóba utólag beszereltek egy liftet is, mert miután az elnökön elhatalmasodott a betegsége, szükség volt a hajó úgynevezett akadálymentesítésére. Az mire szolgált?, mutatott az anya a parancsnoki kabin külső falán függő harangra. Biztosan ködben használták, akkor még nem volt radar, igyekezett az apa a megfelelő mederbe terelni Briant, de harsant a válasz: a hajónak, amely méretét tekintve tulajdonképpen nem jacht, hanem könnyűcirkáló, két, úgynevezett Schneider-típusú csavarja van, két külön motorsorra kapcsolva, mindegyik ötszáz lóerővel tolja a hajót, és ez biztosítja a gyors manőverezést, illetve a viszonylag nagy sebességet, mert ez a hajó a harmincas években az egyik leggyorsabbnak számított, sebessége tizenöt csomó, vagyis nagyjából tizenhét mérföld per óra.

Brian kedvenc mutatóványára a szalonban került sor. Odaállt az italszekrény elé, majd a palackokat tartó polcot két kézzel megrázva, bemutatta, hogy komoly viharban, méteres hullámok között hánykolódva sem zuhan le egyetlen palack sem. Az üvegekben különböző színű folyadék lötyögött, és mivel a hajón mindenben a valóságot követték, az apa feltételezte, valódi whisky és gin és konyak sorjázik a polcokon. Jóllehet a hitelességen esett némi csorba: az eredeti elnöki kutyát olcsó plüssállat helyettesítette. Az sem biztos, hogy kutya volt. *Nevertheless*, négy sor ital, nagyjából minden sorban nyolc üveg, ami azt jelenti, hogy az italtárcsákra nagyobb gondot fordítottak az elnöki jacht berendezői, mint a keskeny ágy vagy a kopár elnöki ebédlő kényelmességére.

Keveset aludt, mondta Brian már kint a fedélzeten, útban a lépcső felé. Ő volt az Államok legdolgosabb elnöke. A legdolgosabb és legtermékenyebb. Hat gyereke volt, és húsz unokája. Végül, miközben visszazárta a hajóhoz vezető kaput, felhívta figyelmüket az adományozásra, majd a tér túloldala felé intve, megmutatta, hol tudnak vécézni, hol tudnak sörözni. Bizonytalanok voltak, ilyenkor kell-e borraivalót adni, és az apa odáig elment, hogy fontolgatta, meghívja-e Briant egy sörre, de aztán elképzelte párbeszédüket, és inkább öt dollárért vásárolt az irodában egy Potomac feliratú

golyóstollat, amit, ahogy kiléptek, be is dobott egy kukába, mert az első kattintásra szétesett.

Nem a Brian mutatta sörözőbe, hanem a Lungomare nevű pizzázóba ültek be. Ez tűnt a leeurópaibbnak. Terasza is volt, kiültek oda. A beletörődés ragadós pora tapadt a tenyerükre, az asztalt le kellett volna törölni, a terasz kövezetét fel kellett volna mosni, a székeket megcsavarozni, a kárpitot felújítani. Mindenben érződött az egyszer volt nekibuzdulás kudarca. Két nonnó pincérlány járkált az asztalok között, de már a recepció is mosolytalanul fogadta őket, mint akit lesújt, hogy valaki erre a helyre fanyalodik. A vendéglő lelkének egy olajozott sérójú férfi tűnt, ő hozott pluszvizet a gyerekeknek, ő mutatta meg a mosdót, ő közölte lassan elismételve a mosdóját 2080-as nyitókódját, és egyedül ő mosolygott. Az is lehet, ő volt a tulajdonos, egyben a szakács is, és mivel alig volt vendég, jutott ideje házigazdászkodni.

Húsz éve kezdődött el az új térerület kialakítása. Áttekinthetőbbé tették a kikötőt, beindították a kompjáratot San Franciscóba, kialakították a pálmafás parkot, a vendéglősört, a sétálóutcákat. Kellott még valami. Kapóra jött, hogy Jack London, az első világhírű amerikai író itt született. A szomszédoknak már volt turistamágnesük, Friscónak a Golden Gate, meg azok a hullámos utcák, Berkeley-nek a 108 Nobel-díjasa, illetve most már 109, Alamedának Jim Morrison, meg a homokdűnés öbölparton a vaslépcsős házior, ahol a *Matrix*ot is forgatták, Haywardnak a Tesla, a Silicon völgy fenegyerekével, Elon Muskkal.

A kissé eklektikusra sikeredett téren, a félifürdői tavirózsás medencéhez hasonló szökőkút előtt Jack London szobra, messziről alig észrevehető, kicsi, jelentéktelen alak, eltörpült az épp beérkező emeletes komp előtt. Mintha egy félszeg koldus állna ott. Mintha egy bizonytalan egyensúlyú, tökrészeg koldus állna ott mozdulatlanul, a megtalált egyensúlyt görcsösen őrizve. Közlebről az ijedtség is látható volt az arcán, a nyakkendője félrecsúsza, a jobb karját előrenyújtja, ujjait felfelé fordítva, mintha az egyensúlyát mutatóujja finom mozgásával tartaná meg.

Jó, jó, hogy iszákos volt, de azért mégis, miért ebben az állapotban kell őt ide kitenni, dohogott magában az apa. Miért akarják elvenni a méltóságát? Zseni volt, nem vitás, a reménytelen gyerekekkel a háta mögött világhírű író, ki tagadhatja el tőle? Fantasztikus agya volt, vasszorgalma, rendíthetetlen akarata. Két hónap alatt pótolta be kimaradt iskoláit, sikeresen felvételizett a Berkeley Egyetemre, ahol mindenkit elkápráztatott eredeti meglátásaival. Mellesleg egy magyar származású tanár is segített neki a fel-

készülésben, matematikából korrepetálta, egy bizonyos Szóts Áron, aki Marosvásárhelyen született. London leteszi a téli vizsgáit, de a második szemesztert már nem fejezi be, Alaszkába megy, és a Yukon völgyében mosza az aranyat két éven át. Nem az arany teszi őt gazdaggá. Vagy ha igen, csak közvetetten. Átesik sokféle betegségen, de makkegészségesen hazatér, és írni kezd. Viszont, ahogy mondani szokták, a hirtelen rászakadt világhírrrel már nem tud elbánni. A hiábavaló küzdelem az alkohollal, a morfiummal, az ópiummal szétroncsolja csodálatos agyát, végül a máját is. Tulajdonképpen a részegség mint a sorsot alakító nemezis metaforája indokolt lehet a szobrán. Vajon ez a Cedric Wentworth, olvasta le az apa a szobor talapatáról a szobrász nevét, ekként akarta elénk tárni a korhadásból kisarjadó remekmű megmagyarázhatatlan természetét? De mi az a megfejthetetlen mozdulat az ujjakban?

Mintha a gyerekeket is megzavarta volna a látvány. Nem lehetett velük bírni. Még az sem kötötte le őket, amikor a komp hosszú és éles kürtszóval kifutott, csattogó hullámokat kavarva. Letépték a füvet, egymásra szórták, szétmázolták a járólapokon. Az apa végül előresietett, ne is hallja az elszabadult gajdolást.

Így jutott el a kunyhóhoz. *Cabin*, ez állt a feliraton. Ebben lakott Jack London, amit onnan tudnak, közli a falára szerelt ismertetőablácska, hogy az egyik gerendára felírta a nevét, illetve a dátumot: 1891. január 12. Nyolcvan évvel később egy ouklandi üzletember, szenvedélyes és tehetős London-rajongó talált rá Kanada és Alaszka határán, Dawson mellett, a Yukon partján, és miután az ouklandi rendőrség hamisításokkal foglalkozó alosztályának legkiválóbb írásszakértője hitelesítette az aláírást, a kunyhót szétszedték, bevitték a közeli Dawsonba, majd minden darabjáról másolatot készítettek. Az eredeti kunyhót visszavitték a helyére, az egyik másolatot Dawsonnak adták, a másikat hazahozták London szülővárosába. Kicsit furra, ahogy itt áll a pálmafák között, vele szemben, a jachtkikötő túloldalán Alameda úszómedencés villái.

A kunyhó ajtaja zárva volt, viszont be lehetett látni a rácsos ablakszemen. A szemközti fal mentén végighúzódó ágyon szétdobált hótalpak, lenyúzott állatbőrök, lent a jobb sarokban háromlábú roskadt vaskályha, horpadt oldalú pléhedények, a döngölt földpadlón szétdobált csikkek. Eldönthetetlen, hogy a gondatlanság vagy a rekonstrukció szenvedélyes precizitása miatt lett ennyire élethű a belseje.

Egy közeli ablakból a *Goldberg-variációk* szűrődött ki, néha annyira tisztán hallhatóan, hogy az apa felismerte az előadót, Glenn Gould jellegzetes

dúdolását. Olykor-olykor mintha a víz hullámozása is szünetet tartott volna, elámulva a zenétől. Az édesanyja mondta, hogy mindig dúdoljon, amikor játszik, gondolta az apa, majd saját anyja jelent meg előtte, ahogy egy csillagos éjszaka a havas utcán azt a tanácsot adta neki, hogy mindig énekeljen, ha hidegben megy valahova, mert akkor nem fog fájni, sem félni.

A gyerekek valahol lemaradtak. Az apa néhányszor körbejárta a konyhót, aztán a tér felé fordulva várakozott, kis lépésekben ingázva a rakpart és a konyha között. A betonmellvéden is áthajolt, végigpásztázta a habos tetejű köveket, igyekezett eloszlatni egyre görcsösebb aggodalmát. Az alóluk kifutó hullám hátáról kottyánva lifteztek le a kikötött jachtok. Az egyik katamarán két csónakteste közötti nyugodt vízben állattetem lebegett. Csigák és rákok telepedtek rá, egymás hegyén-hátán. Az ember azt gondolná, hogy a sós víz jobban konzervál a nyüzsgő televénynél, de hát itt is javában dolgoznak az elmúlás boncmesterei.

Aztán a ház előtt, jobbra a bejárattól, váratlanul szemébe ötlött a kutya-szobor. Nagytestű, robosztus kutya, a pálmafás tér felé fordulva, enyhén jobbra döntött fejével mérve be a pontos irányzékot: azt a kétszáz lépésnyire lévő, a hajókölcsonzó sokszögű épületének takarása miatt nem látható helyet, ahol Jack London alakja áll. A kutya nem tűnt szobornak. A megfeszített figyelem, ami főképp a fejtartásából és a pillantásából sugárzott, élővé tette. Más szóval, ha élt volna, pont olyan lett volna, mint ez a bronzkutya.

Legfeljebb a nyüsztése hiányzott. Valami odakötötte a kétszáz lépéssel arrébb állóhoz, valami baljós és végzetes dolog, amit még ő is nehezen bírt el, ami lenyomta fejét a poros föld felé, ami meggörbítette gerincét, amit a kutyák csak nyüsztítve bírnak elviselni.

Mintha erre a kutyára lett volna szükségük, a szélvészfényként megérkező gyerekek azonnal felmászta a hátára, és mint két angyal, gyengéden átka-rolva egymást, csendben megpihentek. Az anya oldalra hajolt, hogy válltáskájából előkotorja a fényképezőgépet, és ahogy feje a táská felé billent, hajának sötét illata szétterült, koncentrikus hullámokban tovalüktetve. Az apa közelebb lépett, és most mind a négyen úgy néztek egymásra, hogy látómezejükbe egyszerre mindahányan belefértek.

És akkor egy csapásra megértették, hogy az a mozdulat, ami akkora zavart szült bennük, amit nem tudtak hová tenni, a bizonytalan terpesz, a befelé fordított lábfejek, az előredöntött felsőtest, a kinyújtott jobb kéz, a keironómiás dermedtség az ujjakban: a kutyának szól. Talán mégis inkább itt kezdődik.